BELLUM GRAMMATICALE

AD EXEMPLAR

Mri. *ALEXANDRI HUMI*

In Gratiam eorum, qui amœnio-
res Musas venerantur,
Editum.

EDINBURGI,
Ex Officina [illegible]

Illustri atque Amplissimo Viro,

DOMINO

GEORGIO SIBBALDO,

A *Gibbelstone*, Medicinæ D^RI. Inclyto, Patrono suo summo. D. D. Q.

Addictissimus Cliens

CHRISTOPHORUS IRVINUS.

A*D te Virorum clarissime accedit supplex lepidissima hæc Tragicocomædia ab eximiis* Italiæ, Britanniæque *ingeniis polita. Te Patronum suspicit; sub tua umbra scuto in lucem prodire gaudet, exultat, triumphat. Nihil enim tuo nomine in terris augustius vivit, nil celebratur. Nam, cum a Diis hominibus non detur munus sanitate magis expetendum, næ tu felicissimus & humano generi maxime auspicatus censendus: quippe qui omnibus Æs*culapii *alumnis hanc palmam præripuisti: Tu languores omnes tollis, morborum insultus profligas, & quicquid Apollinea dignum est manu efficis. Testatur hoc* Italia, *ubi sub Clarissimis & ingentibus viris publicæ lucis tyrocinia primo posuisti. Testatur et* Gallia, *atque* Scotia *tua venerabunda agnoscit. Utque tuum Medicorumque omnium Præceptorem* Hippocratem *magis referres, imo Christianorum Dominum turpe lucrum*

erum ſemper deſpectui habebas. Quippe non modo ægros in re magis anguſta degentes laboribus tuis ac arte liberaliter ſublevare ſoles; verumetiam iidem, quæ victui ac amictui neceſſaria ſunt, tuis ſumptibus fruuntur. Et nihil hactenus tuo patrimonio ex eorum bonis, qui Muſas colunt vel ſacris operantur, acceſſit. Non enim te iis donis Cælitus imbutum ea arte, ea experientia præditum, divitiis comparandis natum, exiſtimabas: ſed benefacere, de omnibus bene mereri, hoc induſtriæ tuæ ſtadium, hæc artis meta. Quidni terrarum Domini agnoſcant & palam profiteantur te tuis virtutibus debita præmia non expetere, ſæpiſſime etiam oblata non admittere? Uſque adeo non hominum pecunias, ſed ſanitatem curas. Quare igitur inter Cælites te non venerabimur? Qui in hac vita ſalutare Numen, in altera glorioſum vives. Et quod quidem ad me attinet, omnibus modis ac mediis proſpiciam ne ingratus vixiſſe videar. Sereno igitur accipe vultu votivam hanc tabulam, in famæ veſtibulis a me tuo Numini appenſam, tuæ eruditioni debitam. Gratiſſimus enim manſuetioribus muſis, earumque cultoribus vivis. Quod ſi feceris animos omnibus addes quantum in ſe, ut monumentis luce & ævo magis dignis, virtutem moreſque tuos, ab oblivionis injuria vindicent, & ſeris nepotibus quam inclyta relinquant. Fave, Vale.

ACTORUM

ACTORUM NOMINA.

In Castris Nominum.

POETA, REX Nominum.

EGO, Dux Pronominum.

PAPÆ, Dux Interjectionum.

CIS, Regina Præpositionum.

ILLE, Parasitus Poetæ.

Adjectivum in neutro genere.

In Castris Verborum.

AMO, REX Verborum.

ÆDEPOL, Dux Adverborium.

SODES, Legatus.

UBIQUE, Parasitus.

EDO, Verbum.

SUM, Fugitivum.

PARTICIPIUM, Dux insidiatus.

FORS, Nuncia.

SIMUL, Dux Interjectionum pacificus.

QUAMVIS & TAMEN Præcones.

Grammaticæ Pestes.

SOLOECISMUS.
BARBARISMUS.
TRAULISMUS.
CACOTONUS.

Grammaticæ Judices.

PRISCIANUS.
DONATUS.
DIOMEDES.
SERVIUS.

BELLUM

Bellum Grammaticale.

PROLOGUS

HOC agite ſi vultis, Spectatores benevoli,
Quos ſolos adeſſe ſperamus & cupimus: Tragicocomædiam
Vobis dabimus, nobis ſi aures & oculos dare eſt otium;
Non quæ lachrymas exprimat, ſed riſum moveat:
Nam belli funeſti & luctuoſi ſim licet nuncius,
Quo florentiſſimam Grammaticæ provinciam miſere
Vexarunt Poeta & Amo ſeditioſi Principes;
Non ſine lamentabili ſtrage fortiſſimorum &
Nominum & Verborum.
Plus tamen delectationis faciet & letitiæ;
Quam doloris, & luctus: quod ſpectatores, non actores eritis
In tam triſti certamine. Quod ſi vobis ridiculi Videbimur; quod rem in Scenam producimus ridiculam;
Decorum nos obſervaſſe exiſtmabitis, ut in fabulis decet,
Materiam qui ſumpſerimus noſtris convenientem viribus.
Date operam, adeſſe æquo animo per ſilen-

Ut pernoſcatis belli tam atrocis principium & exitum.

ACTUS I. SCENA I.

ILLE PARASITUS.

O Populares! ecquis me vivit hodie fortunatior?
Nemo hercule quiſquam: nam in me plane dii, penario
Qui præſunt, poteſtatem omnem oſtenderunt ſuam;
In cujus ventrem tot ſubito confluxerunt bellaria.
Nunc eſt profecto, cum interfici me poſſum perpeti,
Ne felicitatem adimat fames jejunio aliquo.
O ineptos et ridiculos Phyloſophos! de ſummo bono
Qui diſſerunt in ſcholis, et interī quod potitent
Aut quod edant, non habent. Mihi vero iſta eſt ſententia,
Ego ſummum bonum eſſe judico alienum cibum arrodere,
Et in aliena menſa delicate vivere.
Hoc ſi quis Phyloſophus forte non credat, is eſuriat domi;
Aut ſi magis placet in Scholis philoſophetur famelicus.
O quam ſuaviter obdormiſcit nunc mihi ſtomachus!
Qui modo præ fame ut infernalis latrabat Cerberus.
Quam

Quam pulchre ſedata eſt illa civilis diſcordia!
In ventre quam fovebant inteſtina modo.
Pol niſi mature, & opportune Bacchus & Ceres,
Quæ ego ſola adoro numina, munera ſua
In auxilium mihi miſiſſent, bellum, ut componerent
Actum eſſet penitus de hac mea republica.
Sed interim miramini forſan qui ſim: id paucis eloquar.
Ego ILLE vocor de gente oriundus Pronominum:
Non ſum ILLE Buridoni aſinus, qui cum eſſet in medio
Inter duo conſtitutus alimentorum genera, æque
Palato convenientia ſuo, fame periſſe dicitur:
Quod cum utrumque æque appeteret, neutrum expeteret.
Neque ILLE ſtultus ſum Diogenes, qui vacuum maluit,
Quam vino repletum inhabitare dolium.
Nec Ille ego qui quondam macilentus & gracilis.
Ille ego ſum obeſus, pinguis, tumidus;
Ille ego ſum ſervus Poetæ, coquinæ dominus,
Ille ego ſum gurges, vorago, helluo, barathrum,
Ac ne plura dicam, centrum omnium
Quæ ſunt uſpiam cibariorum gravium, quæ deorſum petunt.

Ad me omnes lineas ductas a circumferentia
Omnium mensarum, cupio esse æquales. *Ego* sum judex
Quem constituit Rex Poeta in coquinæ consistorio;
Ubi ego (quæ est mea in meo regno gloria,
Et majestas) sedeo magnifice inter splendidas
Et fulgentes ollas, lebetes, patinas, verna; &, mea
Quæ est authoritas, gallinas, anseres, porcos, oves,
Boves, vitulos, totum terrestrium, volatilium, aquatilium gregem,
Capitis condemno; Inceperint forte si nimis pinguescere:
(Nam ostracismum nostræ non fert status reipublicæ.)
Hos igni torrendos, assandos illos aqua,
Omnes morti adjudico. Sed quia pietas non patitur,
Quisquam eorum ut unquam inhumatus corvis, aut belluis
Projiciatur dilaniandus, Hunc meum ventrem feci cœmiterium:
Ubi omnia sepeliatis hujusmodi cadavera, bona cum venia.
Quid ego vobis referam? quantus grex aquatilium
Est sepultns hodie in hoc meo cœmiterio.
Sed quid ago? non est hoc sapientis de præsentibus

Lætare

Lætari impenſius bonis, negligere quæ impendeant mala:
Nam mens mea, & mihi, & ventri meo, neſcio quid
Præſagit mali. Illa, illa infelix contentio,
Quæ de principatu orta eſt in convivio hodie,
Inter Amo Verborum principem & Poetam Regem meum,
Finem dabit conviviis omnibus; pingue conceſſum eſt otium
Faucibus, dentibus, palato, gutturi, ſtomacho, viſceribus.
Sed quis exit foras; ſatis lento procedit gradu.

ACTUS I. SCENA II.

ADJECTIVUM, ILLE.

AD. QUid hoc? ſiccine fit pedes? ſtatim? annon? An id
Vultis, ut me jacentem hic tollat aliquis?
Nam hercle ſi cecidero, veſtrum erit flagitium.
Vix ſatis adhuc ſuum faciunt officium.
ILLE. Eſt hic vir humanus admodum, ut officioſe genua
Flectit, me ut ſalutet; & tu ſalve plurimum.
AD. Sed non mirum eſt, me non poſſe certo pede
Humum ſignare; ut qui nunc primum incipio greſſus facere.

ILLE. Monstri simile! Adjectivum est, oculi si non parum
Prospiciant mei; sic est: quid hoc novi?
Equites novi plurimos ex Adjectivorum familia,
Peditem nunc primum video. Hoc quid sit satis mirari nequeo;
Cujus pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus,
Majores omnes humi repserunt, vermes ut solent:
Eum ut ego videam, Substantivorum more, incedentem pedibus?
AD. Tandem sum aliquando Adjectivum in neutro genere
Absolute, hoc est, absque Substantivo positum.
ILLE, Aliquando genitivum postulat, ut paululum pecuniæ
Hoc noctis: Non videmus manticæ quod in tergo est:
Quantum quisque sua nummorum servat in arca
Tantum habet & fidei.
AD. Mei juris homo sum, excussi servitutis jugum,
Quo me graviter oppressit Substantivorum superbia,
Quamdiu me illis regendum præbui.
Nunc non hujus æstimo Substantiva omnia,
ILLE. Magnifica vero vox, & Adjectivo dignissima
In

In neutro genere posito. AD. Ego alieno nuper eram
Subjectus imperio, & aliena indigebam ope:
Nunc ego mihi, meo jure, postulo Genitivum Casum;
Ut mihi sit, sicut ego olim fui Substantivis, morigerus.
ILLE. Næ ille felicem serviet servitutem, tibi qui inserviet Domino.
AD. Quin imo mihi facta est copia sustentandi alia
Adjectiva, consanguinea mea: ut ejusdem sint numeri,
Casus, et generis, cujus egomet sum, & esse cupio.
Sed genua mea succidunt præ lassitudine;
Quiescam hic parumper; deinde revertar domum.
ILLE. Adibo hominem; sed simulabo quasi nunc exeam;
Nimirum hic dabit mihi permultos jocos.
Adjectivum salvere jubeo. AD. Satis pro imperio quisquis es:
Nolo ego hanc tuam imperiosam salutem. IL. Peto
Igitur humillime, ut salvere velis. AD. Satis ego sum salvus,
Tua licet salute caream. IL. At accipe tamen
Salutem ab amico. AD. Quis tu homo es?
ILLE. Ego pronomen Ille summus amicus, & familiaris tuus.

Miror

Miror equidem te Substantivo destitutum tuo,
Hic sedere solum. AD. Dignus es odio.
Quid ego cum Substantivo agam? IL. Ut te regat,
Manu ducat, quovis deducat unde velis.
AD. Mihi Substantivo qui regat, non est opus.
Mei pedes me ducent quo volo. IL. Quis faber lignarius
Corpori tuo aptavit tibias? AD. Quid ais omnium?
Ligneas me habere tibias? IL. Ut qui carneas
Habere non possis, nisi forte prædudum in tibias
Exierunt nates. AD. Diminuam tibi caput ni taceas.
IL. Bona verba quæso. AD. Itane videor tibi idoneus;
Ut in me tam aperte illudas miser?
ILLE. Eia Adjectivum: leviter qui sæviunt, sapiunt magis,
Inique facis si in eam partem verba interpretaris mea.
Ego in eam locutus sum sententiam, ut potius de tua
Gratularer felicitate, quam ut haberem te ludibrio.
AD. Tu si ex animo & vere dicis, facis quod te decet.
Redibo tecum libenter in gratiam.

ILLE.

ILLE. Sed dic amabo, quis te hoc tanto ornavit beneficio?

AD. Da te mihi ergo paulisper. Nosti nutricem meam,

Quam ego semper habui ducem, & comitem, pro summa

Sua, qua est me complexa semper benevolentia;

Absolute in neutro genere positum deseruit modo

Ut nutrices solent infantulos ubi ablactant suos.

Ego statim (quæ mea est audacia) prodeo solus in publicum.

ILLE. Factum est ædepol strenue, animose, fortiter,

Virum ut fortem decet: trecentorum dierum infantulus

Vix auderet tantum facinus aggredi, tamque egregium.

AD. Abi quo dignus es, scelus: mene patrem

Numerosæ prolis infantulum per risum vocas?

ILLE. Vocavi; sed grandem, trecentorum dierum, quod

Nomini detraxi honoris, numero ætatis addidi.

AD. Dignus tibi videor, cui pro annis dies numeres?

ILLE. Dignissimus; ut qui vix adhuc possis humum certo signare pede.

AD. At certis signabo pugnis scelestum caput tibi,
Linguam ni comprimas. IL. Ne saevi tantopere:
Si tibi cordi est pugnare, erit brevi, ubi
Tu, & pugnos, & hosce novos pedes exerceas tuos.
AD. Decet fortem pugnis pugnare; pedibus,
Puerorum est. Hoc ne puerorum quidem est.
ILL. Atqui sapientes quicunque sapiunt mea sententia,
Cum maxime pugnant tum maxime fugiunt.
AD. Ergo tu ex leporum genere, qui cum canibus
Venaticis, pedibus magis certant quam viribus.
ILLE. Male narras hercle: nec ego pedibus
Nec viribus unquam confidam meis:
Si in linguæ aut dentium pugna, virium
Mearum facere velis periculum, virum me dabo.
AD. Credo equidem; sed tu quam mihi pugnam narrasti modo?
ILLE. non nosti, quod Regibus hodie acciderit in convivio?
AD. Audivi eos ingentes verborum emisisse fumos.
ILLE. At in flammas hi fumi vereor ne erumpant; verba in verbera.
AD. Beasti me hoc verbo: hunc, generosi animi. Jam-

Jamdudum expeteverunt diem, qui pace & otio
Jam pugnas dedidicerunt & prælia.
Si me amas Ille, hortare, move Regem tuum;
Effice ea, qua polles, ſapientia, & eloquentia, arma ut capiat,
Et hanc ne inultam ſinat injuriam:Ego in ejus auxilium
Tres equitum turmas meis alam ſumptibus.
ILLE. Fortiter ſane: ſed quis equos ſufficiet?
AD. Tantum ille dabit, ego de meo alam: promitte audacter meis verbis.
Sed interim eo domum, ut conſcribam exercitum.
ILLE. Dulce bellum inexpertis: qui vel muſcas metuat,
Quam eſt ante pugnam hic animoſus & ferox.
Trepidabit hic Leo ad Galli cantum, in aciem
Ubi venerit. Sed quid otioſus garrio?
Tempus eſt ut Regem inviſam, quid agat,
Et quid conſilii captet, Sed ipſe exit foras.

ACTUS I. SCENA III.

ILLE, POETA.

ILLE. O Pportune mihi te offers Rex invictiſſime.
Quid triſtis es? quis animum tuum exagitat dolor?
POE. Nihil mihi unquam, quod ſcio in vita contigit,
Quod meum ita vulneravit, & vexavit animum;

Quam illa convitia quæ in hodiernis epulis
Amo mihi objecit arrogans, ſuperbus, inſo-
lens:
Quæ ipſa per ſe, etſi odioſa fuerint ſatis,
Odioſiora tamen antiqua conſuetudo facit.
IL. *R*idiculum eſt hoc quidem, hominem tui
loci
Ægre ferre, quod in manu eſt corrigere.
POE. Corrigere inquis? id ego non video.
IL. Si facis, ut homines dignum te tuo impe-
rio deputent.
PO. Ut deputent? hoc quid ſit non ſatis in-
telligo.
*P*roin loquere ſi quid habes conſilii.
IL. Loquar, quoniam ita vis;tu adverte ani-
mum.
Te dignum tuo imperio oſtenderis,
Si id quod te decet facis, invictum retines a-
nimum:
Invicti vero animi, meo quidem judicio
Nullum majus eſt argumentum, quam ſi in-
jurias
Per ſuperbiam illatas, animoſe vindices:
Neque enim par eſt, ut qui virtute clarior,
Stirpe nobilior, armis potentior,
Rebus geſtis illuſtrior, dignitate ſuperior,
Animi dignitate inferior videares; neque
abdecet,
Ut cum natura tibi robuſtum corpus dederit,
Mentem ignavam, demiſſam, & humilem ge-
ras.
Quo

Quo circa meum est consilium, si vel saluti tuæ,
Vel dignitati, velis consulere;
Ut hanc tantam, tamque atrocem injuriam,
Nolis inultam ferre. *PO.* Scio equidem. ILLE.
Meam esse ampliorem Provinciam,
Milite superiorem, dignitate parem:
*S*ed audi,n? consilio omnia experire prius
Quam armis sapientem decet.
IL. Bene habet: an non id simul in memoriam venit,
Quod idem ille ibidem loquitur?
Hanccine ego ut contumeliam tam insignem, in me accipiam?
Mori me satius est. Sentiet qui vir siem.
PO. Equidem hac nocte somnum oculis non vidi meis,
Dum video, qua ratione ulciscar hanc infamiam.
Ad bellum nobis omnia instructa satis intelligo:
Exercitum quantum Xerxis fuisse perhibent;
In quo numerati sunt septem septuaginta militum Myriades.
Sed cladem ab armis civilibus toti Provinciæ metuo.
IL. Cur sit Provincia tibi, quam illi charior?
Tu ut cures, cum ille negligit?
Si periundum est, solus perire non potes;

Qui injuriam tibi facit, peribit ſimul.
Hoc adfert, bellum id, commodi:
Si viceris, ſoli tibi vinces:
Si perdes, peribit ſimul hoſtis tuus.
Quanquam non video cur de victoria dubites:
Noſtri ſunt quoſcunque orbis habet milites:
Magni illi Heroes, *Ajax*, *Diomedes*, *Hercules*,
Achilles, *Agamemnon*, *Proteſilaus*, *Idomeneus*,
Menelaus, *Palamedes*, *Uliſſes*, *Telamon*,
Hector, *Sarpedon*, *Memnon*, *Troilus*,
Æneas, *Menetes*, *Jaſon*, *Priamus*,
Neſtor, *Briareus*, vaſtuſque *Centimanus*
Noſtri ſunt: ſi omnes numerare copias
Vellem tuas, dies me priuſquam oratio deficeret.
Nihil deeſt tibi præter animum tanti boni
Capacem. Non potes ceſſare hercule ſine dedecore;
Pugnare autem ſine periculo potes.
PO. Profecto quanto magis magiſque cogito,
Et ſolus illius contumelias mecum reputo;
Indignus videor majoribus meis,
Indignus fortiſſimorum militum tantis copiis:
Si tam turpes injurias æquo poſſum ferre animo.
Præterea ingratum fore noſtris apud Elyſios
Jampridem mortuis, ſi a Verbo feram
Tantum convitii, qui ſine me et meis
Nec facere, nec dicere quidquam poteſt.

Quapropter

Quapropter de tuo, ILLE, mox consilio,
Bello, hanc ab illo persequar injuriam.
Itane contemnit facitque nihili
Poetam, Amo? Verbis ita incessit suis?
Vir sentiet qui sum, duras dabit mihi.
Nescit miser quid sit, rabiem Poeticam
Stultitia incitare fervida.
O si mihi nunc detur obviam!
Animum primum extinguerem;
Deinde miseris lacerarem modis:
Sublimem in medium arriperem,
Et caput in terram statuerem;
Ut cerebro dispergat viam.
Hinc eriperem oculos, post præcipitem darem.
Socios autem ruerem, agerem, tunderem, & prosternerem.
Pugnabunt jaculis dum Thraces, Jaziges arcu;
Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.
Robora dum montes, dum pabula mollia campi;
Dum Tyberis liquidas Tuscus habebit aquas.
Bella geram in Verbum, nec mors mihi finiet iras,
Sæva sed in manes manibus arma dabo.
Tunc quoque cum fuero vacuas dilapsus in auras,
Umbra umbræ exanimi prælia sæva dabo.
ILLE. flammas, Poeta ubi est furore correptus, evomit,

Animoſe me-hercule & te digna oratio ;
Jam tandem intelligo te Majorum tuorum animum
Retinere, quorum in vultu imaginem refers;
Jam tandem rerum florentiſſimarum video
Initium, cum redacto duarum gentium
In unum imperio, ſolus regnare poteris:
Atque hanc expeditionem ſcio univerſis Nominibus
Gratam fore, atque glorioſam tibi.
PO. De voluntate ſane meorum Nominum
Non magis quam de mea dubito,
Nam & hoc quorundam in re ipſa conſilium fuit,
Et alios, ſcio, hoc ipſum expectare ſedulo.
ILLE. Prudenter hercule ut ſoles omnia,
Neque abs re erit, meo quidem judicio,
Si Participiorum in te tentes animum ;
Sunt (ut ſcis) ſummarum virium,
Et in quamcunque partem inclinent, momentum trahunt
Non parvum : Caſus, & Genera tibi debent,
Sed a Verbo oriunda, a Verbo trahunt
Regnandi poteſtatem omnem, quam habent;
Si non potes in partes tuas flectere,
Si ut illum non ſequantur efficeris, erit ſatis.
PO. Bene hercle ſuades: nam de Participio,
Quamvis credo eſſe noſtrarum partium,
Noſtriq; amantiſſimum, ob ſumma Nominum
In eum merita ; tamen tibi literas
Ad

Ad illum dabo, quibus monebo officii ſui.
Præpoſitiones, etiam & Interjectiones meo nomine
Adibis, & hoc noſtrum expones conſilium.
IL. Factum puta ex animi tui ſententia;
Nam quod poſſum, pro meo officio, tibi debeo.
PO. Facies ergo ut ſalutes omnes verbis meis
Comiter, & ſtrenue rem noſtram agas.
Præpoſitiones mone maxime, ne officio
Deſint ſuo,& Caſibus noſtris inſerviant ſedulo.
Cum Interjectionibus etiam age quod in te eſt:
Nam quamvis illi per ſe poſſunt parum,
Tamen Hortationibus, & Inclamationibus
Ad rei ſummam non parum conferent.
IL. Tu interim quod cœpiſti,perfice gnaviter;
Nam ſi quidquam remittes, illudet, ubi te victum ſenſerit

ACTUS II. SCENA I.

AMO, UBIQUE.

AN unquam quiſquam cuiquam contumelioſius
Audivit factam injuriam, quam hæc eſt mihi?
At O Dii immortales! quam eſt difficile
Homini incauto, impuro, atque improbo
Temperare ſibi; ne vitioſam mentem arguat?
Quid mihi author es *Ubique*, ut faciam?
Nam ſcio prudentis eſſe, & magni animi,
Hominem impotentem potius contemnere,

Quam

Quam rixas & lites cum eo ſuſcipere.
Et tamen cum rei indignitatem mecum altius
Ut ſoleo cogito: Dii boni ! vix eſt credible,
Quam ægre feram contumelias.
Hæret animus, nec quid agam poſſum ſtatuere;
Animus aliquando inclinat, ut hominem nihili
Nihil faciam : Aliquando turpe æſtimo
Tam inſignes inultas ferre contumelias.
UBI. Fortitudo ſane, quidam ut olim dixit Philoſophus,
Non ſolum in contemptu rerum humanarum cernitur :
Sed in ſubeundis etiam fortiter, & ferendis periculis.
Itaque laudo generoſum tuum animum,
Qui nugigerulum homuncionem nauci facias.
Sed tu ut fortis ſis utroque modo vere,
Ad magnitudinem hanc animi, periculorum addere
Contemptum oportet. *S*i huic malo obviam is,
*E*t inſanum Poetam, intelligere facis
Quantum, & quam fortem hominem
Offenderit, ipſum Herculem viceris laudibus.
AMO. Etſi odioſum mihi ſemper eſt odium,
Et amori nihil quidquam magis contrarium.
Ita tamen inſulſus homo ille commovit animum,
Ut pro amore, ira flagrem, ſpirem odium ;
Ita inſania ſua commovit furias,
Alecto, Megeram, Erynnim, Teſiphonem,
Ut mite mihi extinxerit ingenium. UBI.

UBI. Recte oderit, quisquis hostem oderit;
Tam laude dignum infestum odisse hominem,
Quam amore prosequi amantissimos,
Ne quid vereare, dignus est ille odio tuo.
AMO. Quid? tu illum me tantum odisse autumas?
Imo utramque Verborum, & Nominum
Odi gentem, patrem odi qui me genuit,
Matrem quæ me peperit, amicos omnes odi meos.
Te Ubique odi, meque ipsum odi, & tamdiu odero
Donec odiosi illius odiosum ulciscar odium.
UBI. Hui, adeone quenquam ex amore in odiũ
Commutari, Ut non cognoscas eundem esse? Dii boni?
Quid hoc morbi est? quis hic est furor? here AMO, Desine
Compellere, aut. UBI. Aut: quid hoc verbi est? Minatur credo,
Hei metuo ne non sit compos sui, here.
AMO. Quis me interpellat? adeone videor tibi idoneus,
In quem tam aperte illudas miser. UBI. At ausculta obsecro.
AMO. Non tu hinc abis? UB. Saltem paucis. AMO. Malum
Male queris, hem tibi; ubi machera, ubi gladius,
Quo hunc mactem? UB. Miseret me tui.

AMO.

AMO. Egone garrulum, ineptum, impium,
Quem Plato jure e republica expulit sua,
In scelere trumphare inultum sinam?
Non, non sinam, non feram, amorem sentiet,
O disse posse etiam. Quid? illene putat
Omnes me amore, odio posse prosequi neminem?
U B. Sed modum quæso odio statue:
AMO. Amoris modus est, odii nullus modus,
U B. Illum ut lubet, sed nos quæso ne simul oderis,
Quibus oportet uti, ut hoc ulciscaris odium;
Ad te redi, & conscribe exercitus,
Ut odium omne in hostem evomes.
A M. Ita me Dii ament! ubi sum nescio!
Ita bile fervet, ita tumet jecur.
U B. Quanta ira credibile est Poetam
Exardescere, cum tanto A M O ardeat odio?
Here, ab Jambis ejus cave,
Ne te aliquando ut Lycamben Archilochus,
Redigat ad suspendium. A M. Egone maledici,
Temulenti nugatoris Jambos flocci faciam?
Equidem furorem illi cerebo excutiam,
Et tam placidum vobis reddam quam est ovis.
Illine ut provinciæ aliquam partem
Capescat, qui furore semper insanit Jambico?
U B: Nunc ad rem redis: convoca omnes tuos,
Non verbis hæc res est agenda, sed viribus.

Arma,

Arma, arma, continuo fugiet arma ubique viderit:
Verbis si contendis, Poeta erit superior.
AMO. Ibis ergo Ubique ad omnes necessarios meos,
Salutem primum ut dicas verbis meis,
Consilium deinde, atque auxilium expetas.
UB. Tantum volo auxilium, Pol consilii
Satis est in hoc meo capitolio;
Ego hinc abibo: numquid aliud imperas?
AM. Astu, præ cæteris, ut tractes Participium,
Est calidus ille, & versipellis homo,
Audax, potens, superbus, insolens, avidus, magnificus;
Fac memorem, quid nobis debeat?
Mone sedulo officii sui, ut unde sit oriundus, meminerit.
UB. Ego istuc curabo, fac ut cures reliqua.

ACTUS II. SCENA II.

PARTICIPIUM.

PAR. QUamvis qui sim vestitus satis prodit,
Id paucis eloquar. PARTICIPIUM vocor.
Furem dixeritis, quidni sim si in rem sit meam.
Furto, ut nunc sunt tempora, optime vivitur.
Sed tu, quisquis es, ut sis sciens, minus furtificus
Nunc sum, quam olim. Olim clam, nunc palam rapio:

Colores, quos vides, olim clam ſurripui,
Nunc utor palam: Arte ſi quid rapio,
Prudentiæ eſt; ſi palam, magnanimi.
Tales fuerunt ſummi, quicunque genus infimum,
Homines vertute ſuperarunt ſua,
Ulyſſes, *Diomedes*, & *Jovis*-filius *Hercules*:
Ita *Titanem* patrem regno exuit ſuo
Ipſe Deorum pater & Hominum *Jupiter*.
Ita *Palladi*, & *Junoni*, formæ laudem, *Venus*
Surripuit: Hanc nil juvit prudentia,
Illam nil juverunt opes ſuæ.
Quid? quid ſumus *Papa*? Pontifex eſt PARTICIPIUM:
Cum nec Deus eſt nec Homo,
Et Deus & Homo, quos vult ad tartarum trudit:
Et rurſus emittit: paululum pecuniæ
Vendit CHRISTUM, cruces, & altaria,
Et Cœlum etiam, ſi emptorem invenerit.

ACTUS II. *SCENA III.*

ILLE, PARTICIPIUM.

ILLE. EGo Pronomen ILLE, Participio regis ſui
Summo, ſalutem dico ſummam, verbis Regis mei.
PAR. Ain tu? lætus eſt Rex Nominum.
ILLE. Lætus ſane quod te amicum habet,
Quod

Quod boni fore & mali ſperet participem.
PAR. Boni ſi libet, nolim ſane mali:
Sed quid fers novi? fac me ut ſciam.
IL. Belli ſum infelix nuntius.
PAR. Belli, cedo quod? ILL. Ubi imperator, apparator: lanx, phalanx;
Ubi ſignum pugnæ dant tibiæ, Tibicines;
Ubi prælii locus, focus; oſſa, foſſa; lances, lanciæ:
Criſtæ, ciſtæ; acies, facies; bella, labella; ſpicula, pocula;
Vagina, lagena; ſpolia, dolia? ſcutum, ſcortum;
Prælia, prandia; ſtratagemata, tragemata; Jam mihi deficit ſpiritus.
PAR. O quam lepidum & facetum deſcribit prælium!
Animus tuus eſt in patinis, cum *R*ex tuus eſt in prælio.
ILLE. Quidni ſit? infamia perire malim, quam fame.
Cape has tabellas a Rege meo. *P* A R. Sine legam.
ILLE. Salutat officioſe ſatis, etiam blanditur homini,
Breviter narrat & dilucide, minatur etiam graviter:
Salva res eſt: vel lapidi perſuaderet.
O quam prudentem habeo Regem! etiam metuit nos hic nebulo.
PAR. Proh Deum atque hominum fidem!

quæ

quæ istæc est amentia?
Quæ res? quæ (malum) illos furiæ atque intemperiæ agitant?
Adeone homines esse percitos furore; ut nullam habeant
Vel communis utilitatis rationem, vel salutis suæ:
ILLE. Nihil agis; eo processit res, ut frustra revoces:
Fac Participium memor sis officii tui.
Scis quod Regi meo debeas
Declinationem, & Casus utriusque numeri;
Cum a Verbo originem trahis, in fidem suam
Ille te recepit: beneficium quod habuit
Maximum, persolvit tibi.
Ne ingrati animi te unquam arguat, cave.
PAR. Plane in dubio est animus, nec certum est quid agam.
Nam & Nominibus & Verbis multum debeo.
Res hæc gravis est, opus est hic consilio.
ILL. At enim si officium facis, nihil loci est consilio.
Meministi, Mætius Suffetius quid meruerit?
Si neutri parti te adjungas, metus est,
Ne qui te dilacerent vindices.
PAR. Quid tu ais, verbero? pergin' ea quæ libet in me dicere?
ILL. Servam meam operam, sed liberam linguam Rex meus habere voluit.
Equidem, quod res est dico: sed nunc hoc more vivitur:

Obſequium amicos, veritas odium parat.
PAR. Davus philoſophatur. ILL. Tu ne Phi-ſophetur cave.
Si, quod ego vaticinor, facis, peris miſer.
PAR. Ego neutiquam ingenium eſſe puto, lingua aliud,
Aliud animo gerere. Itaque, ut reſpondeam
Ex animo quod res ipſa monet,
Ego utrique debeo quod nunqam poſſum rependere.
Antiquum eſt, libertatem amiſiſſe, qui beneficium accepit.
Si ab altero ſtabo aperte in prælio,
Ab altero damnabor ingrati animi.
Regi tuo clam ero in ſubſidiis,
Ne, qui ingratum dexerit omnia dixerit.
ILL. Id, ſi vere facis, erit Regi meo digniſſimum.
Satis habet ſi te fidum habet: ſed, per Deos, cave,
Ne fallas, & ut Mætius periit, pereas.
PAR. Ego iſtuc videro; res mea agitur.
Fac ut laudes hero tuo fidem meam.
ILL. Faciam, tu fac ut præſtes fidem.

ACTUS II. SCENA IV.

UBIQUE, PARTICIPIUM.

D*II Immortales!* Participium nunc ubi inveniam?
Nam omnes plateas circumverſavi; per gymnaſia, per myrapolia,
Per ganea, per luſtra, per omnes popinas, per totum forum,

Ad emporium, in macello, in paleſtra, apud medicos,
In tonſtrinis; denique ubi rariſſime ſolet, in ſacris ædibus,
Repperiſſem ego ſane qui Ubique ſum, ſi fuiſſet uſpiam.
Nunc ubi quæram, aut quam inſiſtam viam, quærito.
PAR. Ubique, Ubique. UBI. Quis eſt homo qui me revocat?
PAR. Nunquid novum eſt revocare cum curſum inſtitueris?
Ego ſum quē quæris, Sta, niſi vis perire furcifer
UB. Quin tu peri potius: mihi nondum eſt otium, nec libet.
Dii te omnes perdant; ubi tu dilituſti? ubi, cedo
Num in *P*ythagoræ ſpatio, extra cœlum ultimum?
Num in Plutonis tartaro, aut ſpecu Trophonii?
Num in Elyſiis campis, aut umbris Poetarum ſtygiis?
Num in lymbo Patrum? aut Papæ purgatorio, aut alio ficto loco:
Nam in vero non fuiſſe, perſancte juraverim.
PAR. Mitte quæſo nugas: quid eſt quod me velis?
U B. *Q*uid te velim? literas habeo ſerias
A Rege Amo; reſponſum Ubique expecto tuum.
Dum quæro ſatis diu eſt, amplius moræ res non

PAR. At interim me moraris: linguam, dum lego, reprime.

UB. Age ergo; ne moreris, tam mutus quam piscis ero.

Quam ille lente legit! credo numerare literas,
Nam si numerasset, nedum verba, syllabas:
Jampridem percurrisset; quam ægre linguam contineo,
Equidem sic sum, non vivam potius, quam non loquar.
Num satis cogitasti? num deliberasti? quid tandem das consilii?

P AR. Quam vellem inter ipsos Reges, si fieri potest, gratiam
Componere? quam a cæptis deducere? non potest,
Sine magno malo, & totius provinciæ
Grammaticæ luctuoso damno, hoc bellum geri-

UBI. De malo nihil ad te attinet, *R*ex ipse viderit.
Quid de auxilio, quod petit, responsi refers?

*P*AR. Equidem illi pro officio omnia debeo,
Sed prudenter malo quam violenter consulere:

UBI. Nihilo plus agas, quam si imbrem in cribro geras;
Laterem lavas. Atqui confestim ad arma para;
Et fac te nobis ducem: Nomini fortiter hostem præbeas:
Jam præsagit mihi animus certum illis malum.

Rideo ante pugnam, dum animo intueor
Mutila, manca, & Heteroclita Nomina.
P AR. Ego, quæ veſtra ſunt in me merita,
Nequeo, quin ad vos mittam meas copias.
U B. Facis quod te decet. *P* A. Verum multa
Nomini debeam; dabitis mihi veniam;
Si aperte in aciem non venero,
Ne, quam debeam illi extinguero, gratiam,
UB. Ut lubet. Nos de eo non laboramus, dummodo
Legiones firmas mittas, & opem fortem feras.
Inter Neutra-*P*aſſiva, fac memineris,
Ne deſint nobis *P*randeo, Cœno & ejus generis reliqui,
Qui pane & potu labores prælii mitigent.
*P*AR. Mittam ſane, quando ita vis. UB. Jam me amas.
PAR. Mittam etiam *P*ræteritorum, Futurorum, & *P*ræſentium
*P*Articipiorum centum *P*lauſtra, & quia non poſſunt iter
Facere pedibus, addam etiam mille camelos Compoſitorum, & Simplicium.
U B. O virum nobilem! juro tibi per tunicæ dextram manicam,
Si nobis contigerit victoria, te non amplius
Futurum *P*articipium, noſter totus eris.
Hoccine ergo vis ut nunciem Regi meo? nam propero?
P A R. Sane, atque ei meo nomine ſalutem dicas plurimam. Abiit,

Abiit; quid est quod malim, quam huic igni addere fomitem?
Sed ne sentiant Reges; aliud oportet lingua promptum,
Aliud clausum pectore habere: nam ea demum est sapientia,
Marte quem non potes, arte vincere.
Quod si ex animi sententia acciderit;
Spero fore, ut solus Grammaticæ potiar imperio.
Promittam utrique firmas copias,
Mittam neutri: adero in subsidiis.
Si violanda est uspiam, propter regnum violanda est fides.
Sed video adventare Conjunctionem *Simul.*
Pereo; si hæc audivit homo pacificus

ACLUS II. SCENA IIII.

SIMUL, PARTICIPIUM.

SIM Salve PARTICIPIUM. PAR. Tu quoque sis salvus. SIM. Factus es
In tempore mihi obviam, ut ipsa opportunitas non potuerit
Opportunius. PAR. Quid rei est obsecro? SIM. Est quod te moneam,
Si animum paulisper libet advertere. *PAR.* Libenter equidem.
*S*IM. Quæ inter Principes ortæ sunt inimicitiæ,
Non ignoras. PAR. Audivi equidem. SIM. Quod non solis

Sibi, ſed nobis omnibus periculum dabit;
Id te pro tua prudentia arbitror intelligere.

PAR. Intelligo ſatis: ſed inſanis quid facies hominibus?

S*I*M. Tuum eſt pro tua dignitate operam, ut pacem conſilies, dare.
Tuum eſt naſcenti malo, ne ſerpat longius, occurrere.

PAR. Nihil eſt facilius dictu; ſed quare meum ſit edice.

SIM. Tu poſt Reges primus es, utrique plurimum
Debes, te uterque amat plurimum.
Res communis agitur, concordia ſtat noſtra reſpublica.
Illorum alter perire ſolus nequit. Omnes nos peribimus ſimul.

PAR. Eſt ſane quod dicis aliquid, ſed non eſt iſthuc
In manu mea. Non ſum mei juris homo.
Duobus ſervio dominis, alteri quantum addo, tantum detraho alteri:
Nec quidquam poſſum cum altero agere, niſi fidem apud alterum violem:
Ad nullum (fateor) magis quam ad me hæc res pertinet;
Nulli hoc bellum poteſt eſſe miſerius;
Nam quiſquis illorum peribit, peribit ſimul
Quidquid illius ego habeo: quare te rogo
Obnixe Simul, ut aliquem huic rei deſpicias

Qui

Qui authoritate & gratia apud utrumque valeat,
Neutri debeat quidquam. Ego qui utrique debeo
Ad hanc rem nihil possum conferre commodi.
Ego, ut rem meam curem, hinc abeo,
Tu quod facis, Simul, fac quæso sedulo.

ACTUS II SCENA V.

SIMUL.

SIM NÆ ille parum sapit, qui sibi soli sapit,
Qui in publicum oonsulit, recte ille sibi
Simul & Reipublicæ consulit suæ ;
Sed qui sibi seorsum cavet, publica negligit,
Cum publico (velit, nolit) peribit simul.
Hic fortasse ex hoc dissidio principum,
Montes sibi stultus pollicetur aureos;
Miser, qui sua bona cum malis jungit publicis:
Quæ vita erit Participio in Grammaticæ provincia
Absque Verbis & Nominibus? sine quibus,
Neque flecti, neque in oratione consistere,
Neque sensum ordiri, neque perficere ullum potest,
Neque quidquam sapere grammatum,
Sed regnandi cæca libido non sinit
Sua mala cernere, dum malis remedium
Adhuc relinquitur, verum ubi medentium
Manus fugerunt: tum demum, sed sero sapient.

Insanus, quisquis in eadem nave navigans
Ex naufragio speret aliquid sibi boni.
Sed surdis cano. Nemo est in tota provincia
Grammaticæ (si me solum excipis)
Qui a pacis non abhorreat artibus.
Alium alia movet necessitudo principum:
Pronomina sunt in clientela Nominum,
*P*ræpositiones illorum inserviunt casibus,
Adverbia Verbis adhærent, Nominibus,
Interjectionibus, infelix Participium
In communi luctu sua statuit solatia:
Mihi relinquitur soli pacis studium
Hanc in meas (utinam possim) leges conficere.
Equidem meo munere perpulchre fungerer,
Ut communi sedulo, non mihi soli consulerem:
Sed hoc miserum, qui volumus optime,
*P*osse minime, & quam velle nihil posse aliud.
Adibo tamen Reges, ne meo desim officio.

ACTUS II. SCENA VI.
SIMUL, POETA.

SIM. LItes audio ortas, mi *P*oeta amantissime, inter te, & verborũ principem:
Principio, ego vos ambos hoc mihi credere vehementer velim,
Me (hujus quicquid facio) vestra causa id facere maxime:
Nam crede mihi, *P*oeta, Rempublicam curo, non meam.
Quæ vos tam repente, tam inconsiderate incessit vecordia?

Quæ vos stimulat privata ira, ut rem non spe-
ctetis publicam?
Quid futurum est vobis, vitæ si quid alteri
Acciderit humanitus? quem tu in oratione
locum,
Extincta Verborum gente, habiturum Putas?
Non vides sublatis verbis sublatum iri carmina
Sine quibus mutum & mortuum *Poetam* quis
non videt?
Omnem si projicisti curam & amorem salutis
publicæ;
At saltem privata te tangat res, & decus tuum.
PO. *Quid* tu me censes, SIMUL, futilem,
& hominem nihili,
Adeo esse cæcum & rerum imperitum, ut opus
sit mihi
Consilio tuo? Ego & mihi & rei Grammaticæ
providero,
Etsi te, & tuo caream consilio. Tu si me,
quod simulas,
Amas: ad provinciam tuam redi, & copias,
quantum potes,
Tuas instrue. Est nunc, ubi amorem probem
tuum.
SIM. Equidem (ut ingenue fatear) homo
sum nullarum partium.
Utrique servio, utriqe cupio, & Verbo &
Nomini.
Si quid in commune possum, paratus sum con-
sulere.

Alteri non tam cupio bene, ut alteri cupiam
male.
Ego nomina, ſi quando eſt opus, & verba copulo,
Communis ſervus ſum totius Grammaticæ,
ſed non ſtudeo
Partibus, niſi forte partium lites poſſum componere.
Sed me quæſo vide: fac te Verborum gentem
funditus
Poſſe perdere, quis relictus rectis tuis tranſitus,
Dic ſodes, in obliquos? quod perſonarum
vinculum?
Verbum ſi perdis, peris ipſe: conſilium in
melius refer:
Sine te, quæſo, ab hac pernicioſa deduci ſententia.
PO. Multum te fallit, SIMUL ut (video)
tua pietas,
Sed quia ſcio te bonum eſſe virum, volo tibi
quid habeam
Exponere conſilii; ne quid me putes in rempublicam.
Nihil ego magis eſſe ſalvum nec cupio, nec
volo:
Non mea ſalus magis mihi cordi, quam totius provinciæ.
Totam verborum gentem delere non eſt conſilium.
Tantum volo armis, fame, flammâ, & cæteris
belli malis

Eo

Eo redigere; ut mihi ſerviant neceſſario.
Præterea, ſunt mihi Præpoſitiones genti meæ
fidiſſimæ;
Quarum alii Accuſativos, alii Ablativos regunt,
Una etiam in Genitivos plurales feratur Tenus.
His accedit Participiorum natio, quæ caſus
mihi
Debent, & genera. Hæc libenter verborum
fungentur munere.
Nonne vides, ut jam in Ablativo poſita,
Verbi Subſtantivi vicem, omiſſa Conjuncti-
one ſuppleant;
Hæc, mihi crede, ſatis ſunt Proviſa, tu, quæ
noſtra eſt provincia,
Reliqua noſtræ permitte fidei. SIM. Satis
ſcio te
Eſſe providum. Sed plus (quod aiunt) vi-
dent oculi quam oculus.
Tu, mi Poeta, ſi ſapis, amicos adhibebis in
conſilium.
Non tamen facile poteſt Verborum & Nomi-
num familiaritas
Et conſuetudo divelli, ſine ſumma pernicie
Grammaticæ.
Deinde novas leges ſancire, nova cuiq;
munera
Dividere, res eſt tanti laboris, & negotii,
Ut nec dies, nec noctes vacuus ſis a laboribus;
Nec liberas ſis habiturus horas ad ſomnum, &
cibos;

Adhuc, cum jam tanto labore carmina coficias;
Cum vix ſuppetant verba quibus rem deſcribas ſplendide,
Quid futurum ſit, cenſes, extincto verborum grege?
Vide, quæ tua eſt prudentia, quantis torqueare moleſtiis.
PO. Sunt iſta quidem vera, nec tu mihi vana conſulis:
Sed eo progreſſum eſt, ut non poſſim ſine dedecore
Pedem referre. Id ſi poſſim libenter ſane velim.
SIM. Viſne ergo ut cum Verbo agam, ſi queam
Ullo modo, ad æquas & honeſtas leges utrique, flectere?
PO. Sane; gratiamque maximam ſum habiturus tibi.
SIM. Merito te ſemper amavi Poeta, & nunc amo plurimum.

ACTUS II. SCENA VII.
SIMUL, AMO.

SI. INſanum, magnum molior negotium,
Metuoque ut hodie poſſum emolirier;
Nam ex amore priſtino Amorem audio verſum in odium,
Ut amoris nullum retineat veſtigium.
Adibo tamen; & quod poſſum experiar.
Amorem ſummum ſuum, & Verborum principem,
Plurima ſalute impertit amicus SIMUL.

Am.

AM. Facis tu SIMUL, quod te decet, sed ubi milites?

SIM. Si me audis, AMO, quod faustum felixque sit tibi
Et tuo regno, non opus est milite.
Ego & tuus sum, & Poetæ servus;
Agam in commune, quod communem servum decet,
Ut consulam. Video quantum redundet mali
Ad utrumque, ex hoc bello; & me pænitet.

AM. Quid tibi hanc rem curatio est aut mutatio?
Nisi abis, & milites quam primum pares tuos
Mihi in auxilium, frustra rogas.

SIM. Salutem precor tibi; sis propitior:
Nam pessime isthuc in te atque omnes tuos consulis.

AM. *Q*uid ais omnium S. nisi actutum fugis, feres
Infortunium magnum; depexum, adeò
Exornatum reddam: ut dum vivas scelus,
Hujus loci, dieique, meique, semper memineris.
Ego, si nescis, Poetam amavi pridem:
Nunc tantum odi, quam qui maxime,
*S*ic fit: ita nunc vivitur; totus ego
Vel amoris, vel odii incendor flammis,
Nihil medii. Proin tu, nisi perire vis,
De pace tace, de Poeta silentium.

SI. Væ misero mihi, væ civibus grammaticæ!

Quo me vertam? aut quid nunc deniq;faciam?
Nulla nunc reliqua ſpes, nullum præſidium
Salutis; de nobis video actum Penitus,
Et noſtra republica: ſed volo aliquo
Divertere, ne tanti ſim particeps mali,
Aut tantæ ſpectator miſer miſeriæ:
Utinam falſus, ac mendax inveniar vates!
Ac non tantum nobis impendeat mali.
Si non inexpectatum aliquod remedium
Intervenerit, vos nunc poſtremum video.
Valete omnes, & meas partes teſtamini.

ACTUS III SCENA I.

ILLE, POETA, EGO Dux, CIS Regina, PAPÆ Dux Interjectionum.

IL. POſtquam legationem obivi meam,
Ad Regem redeo. Sed eccum ipſum
video.
Regem ſuum, regum omnium invictiſſimum,
Verborum juratum hoſtem, ſalvere jubet
Ille ſervorum omnium obſervantiſſimus.
PO. Gratus ades Ille. Adiiſti quos volui,
Et mandata ad illos pertuliſti mea?
IL. Adii, pertuli, feci, effeci, vaſa jube
Pura apparari ad rem divinam cito,
Agnum afferri purum,pinguem,& propitium.
PO. Cur? IL. Ut ſacrifices. *PO.* Cui
Deo? IL. Mihi:
Nam nunc ego ſum tibi ſummus Jupiter,
Salus, item lux,gaudium, vita.
Proin para tu, ut hunc Deum ſaturitate faci-
as ſuum.
PO,

PO. Esurire mihi videre. IL. Mihi esurio, non tibi,
PO. Tuo arbitratu,sed facile patiar. IL. Vini scias
Quid boni portem? pingue mihi litares.
PO.Si quid boni est. IL.Ergo accipe lætitiam
Quam fero, adsunt tibi in auxilium copiæ,mea opera,
Quæ hostes fundant, lacerent, dissipent,
Edant (si placet) carnes,bibant sanguinem;
Et, quod tute maxime cupis, egoqe volo,
Te totius dominum faciunt Grammaticæ.
PO.Summam voluptatem narras: sed ubi sunt?
EGO. Adsum tibi, Poeta Rex invictissime,
Paratus ad omnia quæ mihi imperas;
Etenim sum oriundus ex familia
Tua, propinquitatis memor & officii.
PO. Laudo constantiam, facis tu quidem quod te decet,
Et quod summam a me merebitur gratiam :
Sed ubi milites ? EGO. Ego negotium dedi
Legatis meis *Tuidæ & Suidæ*, hominibus sane fortissimis.
Exercitum ut conscriberent, naves conscenderent,
Et huc ad me continuo convallarent sine mora;
Illi imperata faciunt; Possessiva, Gentilia,
Relativa, primativa, derivativa,cum articulis,
Confestim armant numeris, personis,casibus, figuris.

Ego interea ad te transcurri, de voluntate tua,
ut cognoscerem.
PO. Recte fecisti, ad pottum abi & præstolare tuos,
Advenientes in castra ducito. Ego mox adero.
Ubi reliqui? CIS. Æternum vivat Poeta
Rex meus.
Ecce adsum cum meis fidissimis Amazonibus;
Ne quid te rerum nostrarum lateat,
Multum me, verbum ad partes sollicitavit suas;
Et ut ingenue fatear, quod res est, illi debeo
Aliquid. Neque ignoras dedisse, ut verbis suis
Præirem, & ad multas res signandas ducerem:
Hujus ille a me reposcit mercedem beneficii,
Ut illius partes sequerer, & nisi deberem plura
Tibi, paruissem: tu me facis participem regni
tui,
Dasque mihi tribus præesse casibus.
Non permittam, ut me ullum tempus arguat
ingrati animi,
PO. Agnosco quæ dicis vera esse omnia. CIS.
Fortissima,
Et quos tibi dedi honores, eos puto locasse
optime
Quod si nobis fortuna (quod non dubito)
faveat,
Honore a me faxo afficiaris, ut mereris, duplici.
Redi in castra, & milites fessos de via refice.
CIS. Faciam. PO. Vide, ILLE, ne quid
desit, quod CIS suis

Putet neceſſarium, ſi non ſuppetit, ſume de meo:
Atque voca ad tribunal noſtrum reliquos, ut intelligam
Univerſi vires exercitus. IL. Heus Interjectio:
Ubi tu malum latitas? Rex te vocat. PAPE. Hui, Hei, Hoi,
Apagete. PO. Quid tu gemis? PA. Quia quorſum
Hæc arma pertineant non video:
Sed *Pape!* quid hoc hominis tam ſplendidi?
At,at,Rex meus eſt *Poeta*, neque prævideram.
Salve *Poeta*, Grammaticæ ornamentum, & decus.
PO. *Et* tu ſalve Pape mirandiſſime. Scis quid mihi obtigerit?
PA. Audivi, ſed miror magis quam credo, *Pape*, *Pape*, *Pape*.
PO. Amo Verborum Rex quem ante, ut noſti, feci plurimi,
Mihi hodie in convivio injurias intulit indigniſſimas.
PA. O hominem audacem & impotentem! *PO.* Hunc armis
*S*tatuo ulciſci. *PA.* Euge, Facis ut virum fortem & magnanimum decet.
PO. Noſti quid te volo agere? ut dolores tuos
In hominem mittas. PA. Faciam ſane ut cantitent,

Hui,

Hui, hei, hoi, væ miſeris nobis, quanta de ſpe decidimus?
IL. Et merito namque efficiemus ut volitent
Ad Cœlum brachia, pedes, capita illorum?
PA. Ha, ha, hæ,
Dici non poteſt quantum ſim riſurus tanto ſpectaculo.
PO. Redi in caſtra, & triumphum cane, victoria eſt in manibus.
PA. Mars evohæ, io triumphum, io triumphum,

ACTUS III. SCENA II.

VBIQVE, AMO, ÆDEPOL Dux.

UB. EVaſit ſibi ſane, & ſuo tempore:
*N*am ſi prehendiſſem, docuiſſem gnaviter,
*Q*uid ſit triumphum canere ante victoriam.
AM. Quid nunc agimus ſocii? unde incipimus?
Nam pugnare certum eſt. *UB.* Quid (ais) agimus?
*Q*uid aliud quam prandemus: nam animus eſt, poſtquam
Edimus. AM. Semper animus tibi in patenis.
UB. Sane, non libentius uſquam vivitur.
ÆD. Apagete cum tua gula, cibi barathrum:
Nos quod venimus, agamus. AM. Quid conſulitis?
An ut ad Poetam mittamus, adque prælium
Provocemus? nam certum eſt de victoria.
ÆD. Ita me dii, deæque, ſuperi, inferi, medioximi:

Ita

Ita me regina *Juno*, & *Pallas Jovis* filia;
Ita me *Ops Jovis* mater. & *Saturnus* pater;
Ita me juvant *Neptunus*, & *Pluto* fratres ejusdem *Jovis*;
Si Poeta comparetur cum viribus tuis nihil eſt:
Nam, quæ ſuperbiſſima ſunt ex Nominibus illius,
Tantum habent ſex Singulares ſatellites,
Et totidem Plurales: præterea, bona
Pars militum illis verborum eſt. ſoboles,
Quæ in parentes tam ingrata eſſe non poteſt,
Ut enſes ſtringat in viſcera.
Deos Imortales! quam infinita res eſt!
Imprimis ſingula Verba habent ſex Modos;
Deinde, ſinguli Modi quinque Tempora.
Tempora autem tres Perſonas in Numero
Utroque, quæ centum & octoginta efficiunt;
Cum integra illius comparanda provincia:
Hæc per verba ducantur ſingula.
Hui? nullæ vires comparandæ cum tuis:
Nec fruges conſumere nati, numerus imbellis ſumus.
Activorum Verborum gens eſt fortiſſima,
Paſſivorum natio etiam multa poteſt;
Frigoris & inediæ juxta patiens,
Quæ eſt fortiſſimorum verborum, & militum,
Prima laus. UB. Sunt hæc, Dux inclyte, veriſſima:
Neque enim, ſive vires ſpectes. ſive numerum,
Sunt ulla arma comparanda cum tuis.

Habes, præter hos, quos ille recensuit, ingentes
Cimbrorum & *Saxonum* copias,
Virorum fortissimorum, quos ego genui
Ex mea conjuge Nusquam, Ubiquitarios
Vocant, gentem sane bellicosissimam,
In lecto qui putant indecorum mori,
In armis occumbere splendidissimum:
Horum Angliam alteri occuparunt;
Alteri Romanos ausi invadere antiquitus.
ÆD. Castor, Ecastor; Hercule, Mehercule,
Pol, Ædepol:
Oportet valde mirandos esse homines,
Qui Nusquam & Ubique parentes habent.
AM. Placet ergo, ut legatum mittamus aliquem,
Qui, quid habeamus animi nunciet,
Bellum toti genti indicet Nominum.
ÆD. Deus fidius, medius fidius: nullum consilium
Potest rectius, aut ad honorem & decus
Splendidius dari. AM. Eamus igitur,
Et videamus, intus quis sit maxime
Ad hoc munus, & officium idoneus.

ACTUS III. SCENA III.

Traulismus, Solæcismus, Barbarismus, Cacotonus

TRAU. LÆtemur nos,
Lugete vos,
Miseri Grammatici.

Bibamus nos,

Perite vos,
Miſeri Grammatici.

Edamus nos,
Eſurite vos,
Miſeri Grammatici.

SOL. Num non licemus per Regum diſſidias
Liberaliter quodcunqne venit in os loquere;
Ego nunqnam curavit floccos Grammaticales regulas:
Sed ego accepit de ſeverus *P*riſcianus bonum remedium,
Quia ille vapulavit me millies in Scholis.
Ego nunc inter ſandalibus meis frangam illum caput,
Tam tuber ego feciſti quam fungus eſt.
BAR. Ego certe bonum remedium de illo accipiam,
Nam ille nimis curioſus pro me fuit ſemper:
Nam quamvis ego loquebar congrue,
Tamen ille me vapulavit, quia dxit, me loqui barbare,
Jam quia regnum ejus eſt perfectum gaudeo.
CAC. Lætitia certe eſt in cordibus meis,
Quando videbo illius ſanguinare caput
Tantum, quantum ille fecit ſanguinare nates meas.
TRA. Væ, væ, væ, illis pediculoſis Grammaticis.
Nos ita illorum provinciam depæculabimur,

Ut nihil quod edant, nisi pediculos,
Qui nos hactenus ederunt, habeant.
Væ, væ, væ, illis pediculosis Grammaticis.

Bellum atrox gerant; Fove lætos jocos
Bellum triste ferant; Strue lætos focos.
Bello tristi mœreant; Potitemus gnaviter.
Bello tristi pereant; Cantitemus suaviter:

Edamus abunde: Pereant illi misere,
Bibamus fœcunde: Ut nec licebit vivere:
Vivamus jucunde: Nec res nec spes sup-
Nam nunc habemns petat,
unde. Omne malum subeant.

Bellum atrox fero: Væ Prisciano,
Bellum triste gero: Væ tibi Donato,
Bellum nominale: Diomedi, Servio,
Bellum & verbale. Bellum atrox fero.

ACTUS III. SCENA IV.

AMO, SODES.

AMO. Non est tibi ignotum, quod omnium aures & animos
Jam diu occupavit, quibus me *P*oeta convitiis lacesserit
In convivio modo; ne eam inultam ferrem contumeliam
Ad Senatum retuli: Iis visum ferro, fame,
Flamma vindictam de homine fortiter expeta.
Tu, qui natus es ad provocandum ingenio,
Visus es nobis ad hanc legationem obeundam
Maxime

Maxime idoneus. SO. Tu ſi jubes, ego illius nil metuo
Furores. AM. Equidem volo, & jubeo, SODES, &
Impero. Tu me ſequere, ut intus mandata accipias.

ACTUS III. SCENA V.

SIMUL, SODES.

SI. O Infelix hoc ſæculum! O ætatem miſeram!
O inſanos homines! O cæcos ſui mali!
Quæ iſtos agunt intemperatæ intemperiæ?
Quæ ferunt infernales furioſæ furiæ?
Quo ruunt in ſuam pernitiem præcipites?
Quantos in ſuos moliuntur montes mali?
Verborum gentem vult delere nominum furor:
Nominum Nationem vult extinguere Verborum amentia:
Ac ſi ſublatis Verbis regnare poſſint Nomina:
Aut potiri rerum Verba, ſublatis Nominibus;
Ac ſi non amore vivant: Moriantur diſcordia.
Quis rerum tam imperitus, tam cæcus, qui neſciat
Sine Verbis non poſſe in ſe tranſire Nomina,
Verba eſſe nuda niſi adhæreant Nominibus:
Ex meris Verbis nulla oratio; ex Nominibus
Meris nullus ſenſus; ex mutua conſuetudine;
Ex horum concordia & complexu mutuo,
Omnis orationis plane plena complexio.
Non eſt, quam iſti inceptant ſtulti pugna nova:

Audivisse memini Veterem ex Majoribus
Hanc fuisse contentionem: Sed de consilio
Prudentium, cum res spectaret ad arma, compositam
Litem fuisse, & conventum in has perpetuas leges:
Ut Recti Nominum, Verborum *P*ersonæ & Numero
*P*ræessent: Verbum Obliquos Casus Nominum regeret:
Verbum in suos Infinitos; Nomen transiret in suos
Genitivos: ut partes reliquæ ad hæc munia,
His servirent ducibus. Hæc ad hunc manserunt diem.
Nunc stulti isti ad eosdem relabuntur scopulos,
Ad idem impingunt saxum: nec ullis obtemperant
Consiliis, se mutuis vulneribus
Eunt perditum: nec patiuntur corrigi.
SO. DEUS bone! quantum intus variatum est consiliis?
Alius censet non mittendum esse belli nuntiũ:
Alius inhonestũ esse invadere imprudentem:
Alius mittendum esse, & æternum Poetæ silentium
Indicendum: alius non perdendam esse artem poeticam.
Quid omnes vobis referam sententias?
Videtur verum esse, quod vulgo dicitur:

Tot ſententiæ quot homines: tot ſenſus quot
capita.
In hoc unum omnes una voce congruunt,
Domandum eſſe bello Nominis ſuperbiam,
Et mihi tandem negotium dant ut bellum denuntiem.
SI. Heu, heu, quo me vertam? aut quid inceptam conſilii?
Heus, heus SODES, quo tantopere properas?
SO. Quo me miſit Rex & Dominus meus:
Ut atrox bellum indicem Nomini.
SI. Noli, mi SODES, ſi me amas facere.
SO. Egone ut Domino non paream meo?
SI. At charior tibi debet eſſe Reſpublica;
Corrigendus Dominus rectis conſiliis.
SO. Tu, qui ſapis, conſule; certum eſt mihi
Authoritatem Domini non defugere.
SI. Heu perit res, heu perit penitus!
Hic neque conſilii neque auxilii eſt ulla copia.
Reſtant quatuor exorandi Grammaticæ judices,
Priſcianus, Diomedes, Donatus & Servius.
Res illorum agitur: ad hos provocare certum eſt,
Si quid adhuc authoritatis relinquitur.

ACTUS IV. SCENA I.

SODES Legatus Verbi, ILLE, POETA

SO. Hæc, opinor, ſunt caſtra hoſtium
adeone hominem
Furioſum? Eccum ipſum; nihil quidquam
opportunius.

Amantiſſ...

Amantissimus suorum, Rex Amo, & tuis Infestissimus;
Dux atque Imperator belli invictissimus ;
Herus indubitatus, & Rex totius Grammaticæ
Poetæ Nominum tyranno pessimo, pro pristina salute
Mittit ferrum, famem, flammam, pestemque pessumam.
IL. Nugæ sunt quas blattis, nec quidquam timoris afferunt.
PO. Quis tu es, qui audes nos lacessere?
SO. *S*ODES sum, de gente Adverbiorum, qui te *S*odes, Sodes provoco.
PO. Hanccine verbosa nobis de gente sâlutem
Mittit AMO? tantine putat sua verbula pendi?
Verba movent timidos, nil fortia pectora terrent:
At nos pro verbis illi ferrumque, famemque
Mittimus, & flammam: vel si quam forte salutem
Cerberus ex ima dicat Phlegitonte, velatis
Horrescens Hæcate colubris, vel quicquid Yvernum
Incolit horrendum, squallens, deforme, cruentum.
Hanc putet ex animo nos nos dixisse saluté.
IL. SODE*S*, cape hanc salutem & refer tuis,
Insanum hominem incendisti furore Poetico.
SO. Imo relinquo vobis, vos quam peperistis tollite.

IL.

IL. Nunquid valet Rex tuus Amo? SO. Invitis vobis recte valet,
Et vestro magno malo. IL. At infortunium ab amico
Dicas, volo. SO. Fortuna favet illi, ut tu pendeas,
Et tui pereant: neq; salutem vestram moratur
Quibus est daturus Tartarum. ILLE. At tu, male vale,
Mi *S*ODES. SO. Et tu, mi Illide, male peri.

ACTUS IV. SCENA II.

POETA, ILLE, CIS, EGO, PAPE,

PO. Videtis, Commilitones fortissimi. Quam indignis, Amo, me miserum lacessit modis:
Unum tantum relinquitur, ut quantũ possumus
Accingamur ad prælium. Nunquid placet?
IL. Nunquid placet? num tu de tuorum adhuc
Dubitas voluntatẽ? turpe fuisset non progredi:
Progressum pedem referre turpissimum.
*E*quidem æternã famem malim meis faucibus,
*Q*uod ego malum malorum omnium maxime metuo,
Quam te, in te, & tuos tantum admittere dedecus.
C*IS*. Quin tu (ego de nobis nihil prorsus dubito)
Aude, & certam tibi pollicere victoriam.
EGO. Aude, mi Poeta, jam opus est viribus, non consiliis.

PA. Tu mihi Rex ſi tantum audis: ego doloribus
Omnes tibi tuos hoſtes conficiam;
Mittam in eos hui, hei, hoi, frangicordios.
PO. Nihil ego metuo, neque de veſtra voluntate
Dubito, aut noſtris viribus. Ergo tu CIS,
Cum tuis Amazonibus in dextero
Cornu curabis, in lævo Egonides;
PAPE cum ſuis doloribus agmen medium
Tenebit, ut terrorem hoſtibus injiciat
Non parvum: Ego in ſecunda acie curabo;
Ille cum Adjectivis erit in præſidiis.
Sed miror non adeſſe Participium:
Cum venerit ille cum præſidio, jungatur.
Nunc, Comilitones fortiſſimi, oratione non eſt opus
Ut vos animem: Omnis ſpes eſt in manibus:
In pedibus infamia aut turpe dedecus.
Mementote cum Verbis eſſe prælium
Vobis, quæ non virorum, verum mulierum
Sunt arma. Vos Verba in fugam verberibus
Vertite: Hoc unum facite. Memineritis
In fuga plus eſſe, quam in prælio periculi.
Pugnate ergo fortiter, hoſtes fundite,
Pellite, vertite, fugate, vincite,
Speculator Ille quid rerum gerant,
Nos interea inſtruemus aciem.

ACTUS

ACLUS IV. SCENA III.

ILLE, UBIQUE.

IL. QUis hic homo, qui nobis venit obviam?
Si non incerti me valde fallunt oculi,
Ubique eſt, homo mei juris atque loci,
Qui ſemel pranſus eſt duo jugera tritici,
Sex dolia vini, duos boves, decem oves,
Præter gallinarum, perdicum, Palumbium,
Coturnicum ingentem gregem.
UB. Illedemne video, Paraſitum Nominis?
Ipſe eſt: adibo hominem. Salve barathrum
Ciborum, ferculorum totorum helluo.
IL. Et tu, jurate Bacchi hoſtis & Cereris,
Male peri, quando nos una menſa non capit?
UBI. Haud male ſalutem dicis: ſed tu peri potius
Siquidem periundum eſt alteri.
IL. At tu imprimis peris, UBIQUE, ſi me conſulis;
Ego tecum non poſſum valere amplius
Sequar ad interitum. Nunquid eſuris?
UB. Quid rogas? num num fame perire cupis?
IL. Malo ſaturitate. UB. Credo; ſed fame perit potius
Quiſquis Poetæ ſervit famelico.
IL. Quid, qui Amoni miſero? Sed quid agitur
Apud vos. UB. Focus ſtruitur quinq; millia
Longus, latus decem ſtadia. IL: Tu quid ais?
In quem uſum? UB. Ad coquendum quicquid terreſtrium,

Volatilium, aquatilium gens Nominum alit.
IL. Cui entri? UB. Noſtro. IL. Credo nam quam ſit capax
Cibi venter, jam totus decem annos ſcio.
Sed heus tu! quid nobis relinquitis? UB. famē.
SL. Hui, tantum famem? Cœnam narras miſeram.
UB. Si quemvis, miſeriorem habebis coquum Paratum,
Condum, & Oeconomum etiam.
IL. Habeo gratiam, debeo ſane tibi,
Et, quod grati primum eſt argumentum animi,
Dabo quam poſſum operam, ut rependam breviſſime.
Sed, heus Ubique, quid captis conſilii?
Delere nos miſeros vultis funditus?
UB. Funditus, ut nullum veſtigium Nominum
Linquamus: nam nihil aliud eſtis quam Nomina.
Nos vero, vobis extinctis, alia fingemus
Nova, quæ nobis pareant æternum decus.
IL. Contra naturam mihi ſapere videmini:
Nam ſublato Poeta quis amores canet?
Aut quis amore Amicam placebit, aut tollat laudibus.
UB. Nos id videbimus, id veſtra nihil refert.
IL. Vide etiam ne quidquam & ſero pœniteat:
Nam multa facimus temere quæ infecta eſſe volumus,
Quando infecta eſſe poſſunt nullo modo.

UB.

UB. Vos mortuos, nunquam erit, quando nos velimus vivere.
IL. At nos adhuc vivimus, vobiſque mortuis
Vivemus; facilius eſt Nomini ſine Verbo,
Quam Verbo ſine Nomine vivere.
Habemus firmas copias, Regem invicto animo,
Qui Amonem non pluris quam muſcam facit.
Ego te, Ubique, brevi nuſquam fecero.
UB. Magnifica vero verba. IL. Nos Verbis verba linquimus
Vos datis verba, nos autem verbera.
U*B*. Paſſiva ſcilicet. IL. Activa, Activa ſenties
UB. Heus, heus ILLE, unum te, volo. IL. Dic quid eſt,
UB. Abi cito, & ſuſpende te, ne pereas in prælio.
IL. Non convenit, nec mihi vacat ad eam operam.
Tu, ſi cupis, vaco tibi & tuo Hero, habetis paratum carnificem.

ACTUS IV. *SCENA* IV.

AMO, ÆDEPOL, UBIQUE.

AM. Non me latet, Milites, verba virtutem non addere,
Neque oratione fieri fortes, quos Natura genuit timidos:
*S*ed de virtute veſtra nihil dubito,
Ea mihi ſpectata eſt ſatis jam diu, ſcio
*Q*uam fortes & fidi ſitis. De veſtris ut dicam hoſtibus,
Diverſa eſt ex diverſis gentibus hominum colluvies

Pronominibus vanis, Interjectionibus timidis,
Præpositionibus tumids, & Nominibus in-
anibus,
Animis inter se incretis & voluntate ambigua:
Vos contra, unius gentis cives, quibus idem
est utile
Et inutile, quibus vita & mors communis,
Patria una, unus Imperator. periculum unum,
una salus;
Et unam oporteat esse voluntatem, unam ad
pericula
Ferenda, superanda, alacritatem semper in
præliis,
Metus periculum, audicia salutem fert. Pergite
Atque imbelles hostes, servos vestros qui in
Dominos
Arma capiant scelerata, sternite, fundite,
Vultum vestrum mihi credite unquam ferent.
Gloria, victoria, res, spes sita sunt in manibus.
Audenti decus, timenti præponitur dedecus.
ÆD. Ita me *Castor & Pollux*; ita *Juno* serviet
& *Jupiter*;
Ut ego hodie Nominum manipulos fugabo ad
tartarum,
Et in Cocyto amne submergam miseros.
UB. De nobis jubeo esse securum: junge mihi
Edo servum tuum,
Tibi Nominum turmas omnes solus edam.
AM. Novi equidem virtutem satis esse ve-
stram. Tu ÆDEPOL, aciem
Instrue

Instrue. Vide tu, Ubique, quid hostes rerum gerant:
Ego post principium signum dabo omnibus.

ACTUS IV. SCENA V.

UBIQUE, EDO, SIMUL, ILLE.

UB. HAud stulte sapit quisquis ante cavet quam doleat:
Nam nos satis periculis objicimur
Soli, tam longe ante legiones. Si quid mali
Nobis acciderit, nescis quantum Respublica
Damni ferat. Extincta edendi facultate perimus fame,
Et me sublato perit etiam, qui tibi fidelem navet operam.
ED. Provide sane ego mihi videro, tu si libet
Solus peri; sed heus! unum est neglectum nimis
A nobis, sumus hic soli sine viatico,
Periculum est ne hic in montibus pereamus fame.
UB. Istuc nihil est pericli, huic ego malo
Subveni satis, nunquam sum ventris tam negligens.
Meo satis ventri habeo quod sufficiat,
Tibi, qui nihil aliud facis quam edis, nunquam deest
Quod edas, sed heus tu, vide quam sim Condus optimus.
ED. Et Promus etiam. vide. ED. Promo mihi non tibi,

Tu me, quam ſcite edam, vide. ED. Utriq; id ſufficeret,
Me ſi non permittis ſimul edere, fugiam ne tu quid edas.
Sed quid hoc hominis qui fugit ab exercitu?
Hac tu ſerva, ego illi me objiciam.
Heus tu bone vir! quis tu es, aut quo fugis a prælio?
SUM. Ego SUM, ſi neſcis, nil pudet nomen profiteri meum:
Sed tu, qui non alius es quam EDO, quid tibi mecum?
Aut cur tibi reſpondeam quorſum abeam?
UBI. Quia ſic eſt libitum, aut reſponde, aut morire.
SUM. Ne hercules quidem contra duos, malo reſpondere
Bis quam mori ſemel. Magna mihi affinitas
Cum Nominibus Subſtantivis, his ſubſum ſolis,
Nec his ſublatis eſt quidquã cui ſubſum aliud;
Ego hæc & me perire non poſſum pati:
Ideo fugio in commune ut conſulam.
UB. Quid ais omnium? tibi id licere impune putas?
SVM. Si quid eſt, quod dem vobis, ſinite ad Subſtantiva
Ut tranſeam, & quod edatis abunde dabo.
UB. Tu ut ſubſtantiva des nobis transfuga,
Dentibus quæ ſunt deſtinata noſtris? ILLE. qui

Ho-

Hominum? quid hoc? paratæ menſæ? præda
hæc deſtinata mihi.
Vos ſubſtantiva eſurite, aſt, ego hæc interea
edam.
UB. Tu EDO ſerva hunc magna diligentia,
Liber captivus avi fere conſimilis eſt,
Semel fugiendi ſi data eſt occaſio
Satis erit,nunquam poſt illam poſſis prændere
SUM. Si nòn eſt. quod dem vobis, mene vul-
tis ut dem in pedes?
ED. Si dederis, erit extemplo mihi quod
dem tibi.
SUM. Avi me fere conſimilem faciam.
ED. Ita ut dicis,nam ſi faxis te in caveā dabo.
SUM. Satis eſt verborum, quid vultis me
inanem dare,
Quidvis malo quam perire. ED. Sine me
precium
Hoc ferre Ubique,homo es, ſocius es. UB.Sino
ED. Quia es inanis,neq;alieni quod des habes,
Quid mihi de tuo ob libertatem largiri lubet.
SU. Ego tibi Præſentis Indicativi mei largiar
Tres perſonas: Es, eſt, eſtis; Imperativi duas
Formas: Es, eſto; eſte, eſtote. Secundi modi
Imperfectum totum, ut pro ederem & cæteris
Dicas impune, eſſem, eſſes, & cætera.
ED. Adde Infinitivum eſſe, & liber eſto.SU.
Addo. Vale.
Mementote jam id quod ego dedi nihilominus
eſſe meum.

UB.

UB. Hem! mensa vacua est; perimus misere miseri.
Quid hoc (malum) rei est; quod nos odium perdiderit?
ED. Miror sane, nemo hic homo fuit; sed quis cibi
Venter tam capax qui tantum tam cito consumeret?
UB. Actum hodie de me est, sed potesne
Drachmam unam mihi dare quam cras tibi reddam.
ED. Vix, hercle, opinor si me opponam pignori:
Sed quid de drachma facere vis. UB. Restem volo emere.
EDO. Quamobrem? UB. Qui me faciam pensilem
Certum est jam de me supplicium sumere,
Qui tantum bolum emiseram e faucibus,
Hoc flagitium non me sinam, ut impune feram,
ED. Quis mihi drachmam reddet si dederim?
Tu; si ita certum est? Per me pende, & peri.
Egone drachma mihi simul pereat cavero.
Jam ventum est in verum periculum famis,
Ego ad meos redeo. UB. Et ego me suspendam paululum,
Saltem dum hæc a me abscedat ægrimonia.

ACTUS IV. SCENA VI.

SIMUL, PRISCIANUS.

SI. AD te venio, spem, salutem, consilium, auxilium expetens. *PR.*

PR. Neque pol consilii locum habeo, neque auxilii copiam.
Sed isthuc quinam est. SI. Nisi Tu & Collegæ succuritis,
Actum est de Grammatica. PR. Quid ais, de Grammatica?
SI. De Grammaticâ dico, tantæ tempestates litium
Ortæ sunt subito inter Poetam & Amonem,
Ut nil nisi de bello cogitent,
Et moliantur interitus alter alterius.
Ego ut gratiam restituerim feci officium,
Mea tam parum potuit apud illos oratio,
Vt jam ventum ad manus putem.
PR. Me miserum! quid ego audio? nunquid verum prædicas?
SI. Verum prædico: & ipse audivi quod dixi singulis;
Sed surdis cecini; laterem lavi, *P*oeta erat æquior,
AMO minatus est mihi malum. PR. Perimus penitus,
Sed cur cesso Collegas convocare meos
Ut huic subito subveniamus malo.

ACTUS V. SCENA I.

PRISCIANVS, DIOMEDES, DONATVS, SERVIVS, SIMVL.

HEus DIOMEDE, & te SERVI, & te DONATE volo,
Vestra interest, vestra res agitur. Nunquid

Audiviſtis iſtius? ad me venit SIMUL,
Vir probus & prudens, & rei Grammaticæ
amans,
Is ait inter Verbum, & Nomen ſimultates
maximas
Recens natas,quæ Gramaticam peſſundabunt,
Niſi nos maturè occuramus malo;
Feciſſe ſe officium: adiiſſe ſingulos,
Compellaſſe, monuiſſe, oraſſe,ut meminerint
Quorſum perniterent arma civilia:
Non magis commoviſſe,quam ſi eſſent lapides:
*R*em ſpectare ad prælium: jam ventum eſſe
ad manus:
Metum eſſe, ne ſuccurramus ſero nimis:
DI. Itane deſipiunt? Itane deſæviũt principes?
Eone proceſſeruntvecordiæ,uno die ut perdant
Tot ſæculorum labores. *S*E. Pereant illi potius.
DI. Quid eſt, SIMUL? unde orta eſt con-
tentio?
*S*I. Ex vino nata eſt, unde omnia ferè mala.
Neque *B*acchæ bacchantur in Bacchanalibus
Furioſius, quã iſti de principatu inter Cyathos
*R*ixabantur, & poſt Cyathos digladiabantur.
Verbum ſuum, Nomen ſuum eſſe orationis im-
perium
Aſſerebat; ſed lentioribus ſtudiis.
Verbum contendit pendere a ſe nomina:
Nomen verba à Nominativis ſuis..
Hinc ad jurgia ventum eſt, inde ad convitia,
Et quæcũnque mala, ira atque offenſus animus

In

In eos solet, quibus succenset vomere.
Tandem discessum & sæve omnia alter alteri,
Minarentur, intentarentque interitum
Alter alterius. Post illa nihil pro sanis egerunt.
Ego imprimis Poetam adii, & eo tandē perpuli,
Ut sibi, suisque prospiceret laboribus.
Amo vero nihil audiebat æqui, nihil
Nisi cædem & sanguinem spirabat, & mihi
Omnia, ni tacerem, minatus est male mala.
DO. Hoc gliscit. hoc jam serpit latius malum,
Nisi mature occuramus perimus funditus:
Quid censetis? quid primum fratres facietis?
DI. In summis periculis summo opus est consilio,
Deliberandū est diu, quod statuendū est semel;
Ubi corrigendi minima copia,
Ibi peccandi maxima licentia.
Periculum toti Gramaticæ imminet provinciæ;
Id cavendum ne accersamus, dum nitimur
Amoliri malum. Qui non prudenter consulit,
Sæpe incurrit imprudens in contrarium.
Est demandatum nobis a Mercurio,
Literarum & linguarum præside,
Non Grammaticæ imperium, sed judicium:
Esse judices jussit litium omnium,
Aliena reddere Dominis: suum
Cuique. Non sunt nobis arma, aut opes;
Quibus rebelles cogamus in ordinem.
Duo relicta sunt tantum remedia:
Primum, si nobis recta consulentibus

Patere suâ sponte, sine vi velint:
Alterum, si id nequimus, ut Mercurium
Accersamus, qui hanc nobis dedit provinciam.
SE. Sapienter tu quidem, Diomede, ut omna.
Primum, de nobis faciamus periculum,
Ut non defuisse Mercurius videat
Nos officio nostro. DO. Recte consulitis.
Eamus, & præcones mittamus cito,
Qui imperata ad eos intrepide ferant.

ACTUS V. SCENA II.

QVAMVIS, TAMEN, PRÆCONES.

ATrox sane adimus periculm, metuendum malum
A malis, qui in se sæviunt, nequiũt nobis parere.
TA. Si Principis iram timent, nobis nullam audent injuriam
Intentare. Si non timent: fortis est perire
Ut pareas ei, cui non parere summum est flagitium.
Qui principi paret suo, felix si vitat malum,
Felix etiam quamvis impingat malo:
Illum fortuna fidis commendat posteris.
Q. Ergo ascendamus subgestum, tu ex scriptis recita
Mandata, Judicum: ego magnis laboribus
Quæ tu subjicis aurito decantabo populo
Oies, Oies, Oies, audite mandata quæ ferimu
Mercurius, Jovis summi filius, Deorum manc
Eloquentiæ & artium Deus, Verbo & Nomi
Grammatices satrapis salutem. Quando nob

Grammaticæ provincia fuit, totam diviſimus
In octo partes ad tollendum diſcordiæ ſemina,
*P*ax in principio, quam voluimus, aliquamdiu
ſtetit.
Tandem cæptum (quæ eſt ingeniorum diſſentio
*S*tudentium ſibi, non Reip.) de jure partium
Quæri. Nos ad illam accerſiti controverſiam
Res quia erat multiplex, & nobis abeſſe a conſilio
Deorum non licuit, peritos dedimus Judices,
Qui de litibus illis cognoſcerent, atque ſuis
*S*ententiis æternum regerent: *P*riſicanum,
Diomedem, Servium, Donatum; qui communicato conſilio
Totum illud extinguerent incendium: nunc iterum
Audimus in majores flammas erumpere, inſurgere
Nomen in Verbum; Verbumque in Nomen acerbis odiis,
De principatu contendere Grammaticæ, & interitum
Alterius alterum moliri. Quare præcipimus,
Ut noſtro edicto audito, qui Grammatices incolunt
Fines ab armis omnes diſcedant, & ad Judices
Omnes ſuas lites referant, & controverſias:
Qui ſecus faxit, aquâ, & igni interdicimus
Grammaticæ.

Nomini

Nomini & Verbo seorsum præcipimus;
Ut se statim sistant ad tribunal Judicum
Ut se, suaque illis omnia permittant. Si non pareant,
Nos expectent contumaciæ suæ severos vindices

ACTUS V. SCENA III.

AMO, ÆDEPOL, UBIQUE, SIMUL,

AUditis, *Populares*, mandata Mercurii;
Hoc me persequi non licet odium,
Nefas Mercurio nobis resistere,
Ille Dominus, Ille Imperator provinciæ
Nostræ: illi parendum; si volumus esse aliquid.
Et nunc cum rem mecum altius reputo,
Stulte a nobis factum est, solus Simul sapuit.
Ille mihi verum decantavit, si vero essent patulæ
Aures; mihi nunc fidum sprevisse consilium,
Post miseram meorum cladem, pænitet.
Nunc certum est parere imperio,
Et Judicum sententiis me submittere.
Ah, vehemens in utramque partem nimis fui.
Semper ego aut amore nimio aut odio feror,
Vos arma ponite, & mecum ad iter accingamini.

ACTUS V. SCENA IV.

FORS, POETA, EGO.

PO. HEm *Poeta*, dum tuas partes sequimur
Quo redacti sumus. Cum fortuna tam infortunata sit,
Ut præter Nominativum & Vocativum superesse nihil ... Quod

Quid vulgo putas accidiſſe Nominibus?
Po. Rem perditam noſtram & afflictam graviter video:
Siccine miſeros a tā miſeris nos perire hoſtibus;
Convocate manipulos, redintegrate prælium,
Aciem inſtruite, claſſicū canite, hoſtes fundite.
Non redibo dum vincam, aut perdam quod eſt reliquum
Fortunæ. EG. Ne pergas, mi Rex, moneo,
Dum ex prælio nos recipimus ad forenſem lapidem
Præcones forte, cernimus, accurrimus, nam confluxerat
Eo turba hominum. Ibi voce maxima
Quamvis, & Tamen edicunt verbis Mercurii,
Ut omnes diſcedant ab armis; citant
Ad tribunal Judicum Te, & Amonem. Suis
Amo edixit, ut armis poſitis, ſe ad Judices
Sequerentur. Tibi cavendum ſedulo,
Ne Judicum animos occupet homo
Ad favorem, & gratiam natus; & in tuum caput
Hanc fabam cudat; tuque immerito
Damneris. PO. Quid ego audio?
Illene ut animos Judicum occupet?
Sequimini ut noſtrā defendamus innocentiam.

ACTUS V. SCENA V.

PRISCIANUS, DIOMEDES, SERVIUS, DONATUS, FORS, POETA, AMO:

PR. FORS, quia cladem te accepiſſe video, dic Nominum

Et Verborum cladem; nam quæ Fortunæ perpetua comes
Es, omnium te fortunas nosse est necesse.
FO. Faciam libenter;
Nam, adjunctis mihi sociorum turmis aliquot,
Ipsa prodeo ante signa, ut levi prælio
Tentarem hostem, erat in æquo campo pugnæ locus.
A dextris fuit fossa, lapicidinam fuisse puto;
In eâ furtim hostes sex cohortes occultaverant,
Nos prætergressi involamus in obvios.
Illi, ut erant viribus, numero, & armis pares,
Fortiter impetum nostrum sustinuere,
Interea qui in insidiis erant, a tergo nos adorti
Metum injecerunt non parvum, alii trepidare discursu alio,
Alii fugam cogitare, re subita perculsi.
Ego omnes circumire; appellare singulos;
Meminerint virtutis pristinæ; plus esse periculi
In fuga; dividerent se in duas acies;
Utriusq; agminis impetum exciperent fortiter:
Illi imperata faciunt, atrox pugna utrinque fit,
Virtute & vi pro se quisque nititur: feritur, ferit,
Pellit, pellitur: occidit, occiditur: hic clamat, gemit
Ille vitam exhalans ultimam; ego omnes circumvolo,
Omnibus dum adsum, absum mihi cunctosque perdo

perdo meos
Casus, præter Nominativum & Vocativum,
qui se clam e periculo
Surripuere, etiam Sponte dum paratius, Impete
Violentius, Astu callidius, Jussu imperiosius,
Permissu negligentius. Promptu, Natu, Noctu Diu
Imprudentins agunt, omnes amittunt casus
reliquos:
Item *Preces* dum precatur, opitulatur Opis,
Succurrit vicis, Nominativum, Vocativum,
Dativum misere
Amittunt singulares. Suppetiæ etiam suppetias
Ferunt suis, reliqua perdidit: Inficias vero
Nisi verbū EO in fidem recipsset suam, penitus
Perisset. Tandem utrisque labore, & certamine
Fatigatis, ad suos reditur: Poeta Nil, &
Nihil
Fas & Nefas, nomina in U & in I, Numeros
A tribus ad centum, perpetua damnabit casuum
Varietate ob cessationem in pugna. Hæc in
prælio
Illo misero. Tandem Poeta universas copias
Promovet, hoc idem hostis ferox facit:
Ventumque ad manus ultimas est.
Magna utrinque perturbatio, fit strepitus ingens,
Rauci clangor æthera verberat,
Virorum clamor, armorum fragor, equorum
fremitu.

Curruum ſtridor boat, Cœlum remugit, tellus gemit,
Recuſſum duplicant montes ſonum.
Nomina quæ in prima acie ſteterunt,
Aut dum inſtant, ſingularem, aut dum fugiunt
Pluralem numerum amiſerunt. In quibus Leguminum
Et Metallorum nomina, & quæcunque modio aut pondere
Metimur, Subſtantiva ab Adjectivis, atque Propria
Fere omnia Pluralem amiſerunt Numerum,
Ut ne deorum quidem ſit parſum Nominibus.
Genitivos & Dativos & Ablativos Plurales, Declinatio
Quinta perdidit: præter Rem, Faciem, Aciemque Diem.
Nec Verborum clades minor: Præteritum
Perfectum, ejuſque totam ſobolem
Paſſiva perdidere: Neutra ut Doleo, Valeo, Sedeo
Voce in R privata ſunt: Vergo, Gliſco, Fatiſco, Ambigo,
Polleo, Video cum Inceptivis in Sco Præteritũ
Perdidere: vocem in O Deponentia,
Et Communia amiſerunt: verbum item Facio quo non aliud
Eſt magis activum, Paſſivum perdidit. Impersonalia
Multa ſunt facta, amiſſis præter tertiam,

Omnibus

omnibus
Personis. Tertius modus, nimio imperandi
studio
Præter futurum reliqua perdidit tempora.
Ac summatim, si singula singulorum recenseam
Damna, dies me prius deficeret quam oratio.
SER. O insignem dementiam! O insanam
væcordiam!
O flagitium non ferendum! quid Collegæ facimus?
Siccine sceleratos homines rem publicam perdere?
Siccine sudores & labores nostros corrumpere?
DIO. Iram compesce, SERVI, nil magis obest judicio:
Est hoc (faetor) grave peccatum, sed non
corrigitur
Furor furore: nobis videndum, nedum malo
Occurrimus, ni curramus malo.
Tu ergo AMO quæ te dementia, insania eo
perpulit,
Ut rem tuam sic affligeres? AM. Peccatum
a me graviter:
Ego me meaque omnia vestris submitto sententiis.
De me, & in me quod libet statuite: ego ut
possum feram.
SER. Mereris sane gravi supplicio: DO.
Sane gravissimo.
DIO. Satis res per se habet supplicii: uterque
stultitiæ

Suæ pœnas luit acerbas satis. Poetam audio
Fuisse mitiorem. PO. Peccatum a me quoq; fateor
Nimis: peccati noxam excusat, non tollit levitas:
DIO. Habemus confitentes Reos: quid velimus aliud?
Qui suæ luit imprudentiæ pœnas, satis luit
Ad prudentiam: quidquid ultra est, ad vindictam pertinet;
Quæ a nobis debet abesse longissime, ut communibus
Amicis. PRIS. Recte DIOMEDE. Sed ut hujus perpetua
Maneant mali vestigia: ne quid audeant temere
Post hac. DIO. Sane neque si volumus,
Integrum est nobis corigere,
Satis res Grammatica accepit vulnerum ad memoriam rei
Æternam. Sed videamus an hæc quovis modo
Possint sanari. De Metallorum nominibus
Et Leguminum statuamus ut numero careant,
Ne numerus sit illis necessarius, DO. Remedium
Sane ingeniosum. Id vultis Collegæ? COLL. Volumus.
PRIS. De rebus etiam statuamus Propriis,
Ut plurali careant, ut nomina: ne numero
Plurali destituta videantur. COLL. & illud placet:

placet:
Nisi unum nomen rebus detur pluribus. Ut Cæsares,
Fabricios, Scipiones, plures appellare liceat.
Sed *P*ræteritorum Passivorum, jactura gravissima.
Quod huic morbo, *PR*ISCIANE, invenias remedium?
*P*RI*S*, Ut hæc ex verbo SUM componamus, & *P*articipiis
*P*assivis. COL. Peritus hercle, & ingeniosus es Medicus.
Sit hoc autem in Legibus adscriptum. Sed quod remedium
Verbis Neutris adhibes, quæ vocem in OR perdiderunt?
*P*RI. Hæc facilius curavero. Nam, cum quod præponitur
Verbis in R, verbis in O substernitur,
Statuamus ne verba in O ullos regant casus,
Qui Passivis suis præponi nequeant;
Formentque passiva illarum personarum tantum quas poterunt
*S*ibi substernere: ut quia vitam vivere, & cursum currere
Dicimus, dicamus vita vivitur, & cursus curritur.
DIO. Nihil potuit rectius, aut melius consuli.
Dignus PRISCANUS qui solus rei presit Grammaticæ.

PRIS.

PRIS. Quæ personas amiserunt misera imper-
ſonalia
Subſternent ſibi caſus, quæ præcederent,
Conſtentque tertia tantum ſingulari ſine ſup-
poſito.
Dicamuſque pro *Ego misereo, tu miſeres, ille
miſeret*, &c.
Me, te, illum miſeret, &c.
Et pro *Placeo, places, placet; mihi, tibi, ſibi
placet*;
Nobis, vobis, illis placent.
DO. Quando tam facile curas omnia,
Incœptivis in Sco adhibe remedium.
PR. Quando illa ſuum amiſerunt Præteritum,
In ejus locum Primitivi ſubſtituant;
Ut ab *Erubſco, erubui*; a *reſipiſco, reſipui.*
DO. Perge de iis quæ amiſerunt vocem in O
ſtatuere.
PRI. Paſſivam ſignificationem Perdant De-
ponentia:
Quorum alia ſunt Activa, Neutra alia.
Activum & Paſſivum uſum tenebunt Com-
munia;
Ut quod duobus finibus ſignarunt, nunc uno
ſignificent.
De Facio neſcio quid faciam:niſi vultis novum
Fingere paſſivum. Id ſi placet ſit Fio. COL.
Perplacet.
PRIS. Nunc quod reliquum eſt cladis, id
funeſti mali

Perpetuum ſit monumentum in Verbis Anomalis
Et Nominibus Heteroclitis; ut qui Grammaticam
Poſthac attingant, funeſtum hoc bellum perpetuo
Execrentur. *SER.* Sed unum eſt, Judices clariſſimi,
Quod vos ſubmonitos volo. Multa e nominibus
Priuſquam adierunt funeſtum præliũ, duplicem
Induiſſe formam: ut ſi hæc occiderit, illa evaderet.
Cujus generis Tignus, Tignum; Baculus, Baculum;
Balneus, Balneum; Menda, Mendum; Clypeus, Clypeum;
Et hujus generis infinita alia:
Alia ſociorum mortuorum eripuiſſe exuvias;
Neutra Singularia Fœmininorum Pluralia.
Ut Balneum, Epulum, Nundinum; Balneæ, Epulæ, Nundinæ,
Maſculina Neutrorũ; ut Sibilus Jocus, Locus,
Sibila Loca, Joca. Nominativos duplices alia
Induiſſe, uno contenta Genere; vomis, vomer,
Gibbus, Gibber; Cinis, Ciner; atque Cucumer, Cucumis.
Quædam Secunda: Laurus, Domus Quercus,
Pinus, Ficus, Cornus, Colus, *P*enus,
Ad Quartam Declinationem defeciſſe. Vas
Tertiæ, Jugerum Secundæ Declinationem pro

... arbitrio
Mutare: tantam esse rapiendi & furandi libidinem:
Ut ipse Jupiter alienos Casus invaserit;
Metuisque sit, ne furto plena sint omnia;
DIO. Est hoc sane perniciosissimum: sed nos id viderimus,
Ne serpat longius. Quæ vero sorte belli tenet
Quisque, non possumus sine injuria illi eripere:
In posterum, ut suo quisque vivat, cavebimus.
Te vero Verborum Rex, & te Nominum
Perpetuam volumus colere amicitiam.
Et, ne quid postea peccetis, statuimus.
Ut Verbum nudum sit sine Nomine,
Nomen sine verbo, otiosum: faciatisque simul
Sensum plenum, & orationem splendidam:
Vivatisque concordia; discordia moriamini.
PO. Et si mihi damni plurimum illatum immerito puto,
Vobis certum est parere. AM. Nec mihi repugnare ...
PRISCIA[N] ... intus